

איש חי
רוב פעלים
רודף צדקה וחסד
ר'
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני ברק
כולל דחסידי סוכטשוב
כולל "סנה משה"
ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
בית מדרש
למגידי שיעור "דף היומי"
חיים סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה
החשובה ורודפת
צדקה וחסד
מרת
רודה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

י"ו ע"ו ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 905

מסכת בבא קמא קי"ז - בבא מציעא ה' ♦ אהלות ז', ד' - ה', ג'

בס"ד, כ"ב אלול תשע"ו

השבוע בגליון

- ♦ רשות הדואר בשימוש הגנבים
- ♦ בקשת סליחה מן הנגנב
- ♦ קניית עליה לתורה כדי להשיב גניבה
- ♦ נגב שחשש שייחס לו גניבות נוספות
- ♦ שנים אוזנין בטלית

- ♦ חולה שהתחייב לשלם מחיר מפולפל תמורת ביצוע ניתוח דחוף

- ♦ כיצד מחלקים את נטל המיסים?
- ♦ אופן חלוקת הנטל הכספי עבור בניית בית כנסת
- ♦ תשלום שכרו של שתדלן
- ♦ סב שהבטיח ממון לבנו תמורת לימוד עם הנכד
- ♦ ההבדל בין מצווה פרטית למצווה כללית

דבר העורך

שופר השנה

הינאמת השנה החדשה כבר מוכנה להיפרש בדממה על היקום, ולהשיל את קודמתה, הרווייה בצרות קשות ובטרגדיות מרות.

קיימת באוויר איזו שהיא תחושה כי הכל מבחינים היטב בקולו של השופר המהדהד בחלל, עד כי פעמים נדמה שאנו חיים בתוך השופר, אפופים כל העת בקולו האדיר והנורא, שנועד לעורר את הלבבות. כמעט בכל יום רעמו התקיעה והשברים, הלווייתו של... הלווייתה של... אנשים צעירים נפרדו מנשמתם בדמי ימיהם, וגם ילדים רכים נטמנו, שם, בעפר, שבו אל כור מחצבתם עוד בטרם הספיקו להבין כי האדם מן העפר בא ואל העפר ישוב.

בתקופה זו, כאשר העולם תלוי על בלימה, חבלי משיח מתעבים סביבנו, אימת המוות מרחפת במקומות רבים בעולם, ופתיחות הזרוע החזקה נמוגים אל מול מציאות דמונית, יהודים בני אברהם יצחק ויעקב מחפשים ומבקשים להתקרב אל בוראם, להטיב את דרכם ולשפר את מעשיהם. **אדם** שמידת האמת מקננת בקרבו במידה מספקת כדי לבחון את מעשיו ולאמוד את מהותם.

דף קטן/ב שיירא שהיתה מהלכת

כיצד מחלקים את נטל המיסים?

כאשר מוטל על מספר אנשים להמציא יחד סכום מסוים, יש שתי דרכים לחישוב הסכום אשר מוטל על כל אחד מהם לשאת בו: **א.** לחלק את הסכום ביניהם באופן שווה. **ב.** על כל אחד מהם לשלם לפי מצבו הכלכלי, מאת הרב תרבו ומאת המעט תמעיטו. בסוגייתנו מבואר, כי שתי צורות גביה אלו מקובלות על פי ההלכה, אלא שההחלטה על אופן הגביה נקבעת על פי מטרתה. לפיכך, חלוקת הסכום בין קבוצת בני אדם שנאלצת לשלם אותו לידי שוודדים שעמדו בדרכם, תעשה לפי מצבו הכלכלי של כל אחד מהם, שהרי מטרת השוודדים היא **נטילת ממון**. אולם, אם קבוצת אנשים נדרשת לשלם ממון כדי להנצל מסכנה קיומית, יש לחלק סכום זה ביניהם באופן שווה, כפי שמבארים הראשונים (רש"י ד"ה אף לפי נפשות, רא"ש סימן כ"ב, י"ש סי' מ"ב), שאופן גביית הממון נעוץ במטרה שלשמה הוא נאסף.

למעשה, פסקי הראשונים על אודות חלוקת נטל המס בין בני העיר מושתתים על דברי סוגייתנו, וכאמור, לכל הדעות מס שנועד לפעולות ציבוריות, כגון **סלילת כבישים** וכדומה, יגבה לפי הממון שבידי כל אדם, ואילו מס שנועד לפעולת הצלת נפשות בני העיר, יושת באופן שווה על כל אדם.

אלא, שנחלקו הראשונים (עי' רמ"א חו"מ סי' קס"ג סעי' ג'), כאשר הממון נגבה עבור נתינת שוחד למושל המקומי כדי שיסיר מעליהם את רוע הגזירה, כגון: לביטול חוק **האוסר למכור לחם ליהודים** או חוק האוסר את השחיטה. יש הסוברים, כי במקרה זה גביית הממון תעשה לפי מספר הנפשות, כפי שנוהגים במקרים של הצלת נפשות. אולם, לדעת אחרים, יש לגבות את הממון כפי שגובים מיסים רגילים, לפי הממון שבידי כל אדם, משום שהמושלים הטילו את

לעילוי נשמת

הר"ר **צבי מנחם** ז"ל בן ר' משה הלוי בורנשטיין ז"ל

נלב"ע כ"ז אלול תשל"ד **תנצב"ה**

הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת

מרת **אלה איזנברג** ע"ה

ב"ר שלמה ז"ל

נלב"ע כ"ד באלול תשכ"ח

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו - בני ברק

לעילוי נשמת

מרת **איטה רבקה סקורניק** ע"ה

ב"ר יעקב ז"ל

נלב"ע כ"ב באלול תשל"ט

תנצב"ה

הונצחה ע"י ידידנו פרופ' הר"ר

יהודה גבריאל סקורניק ומשפ' שיחיו - ת"א

לעילוי נשמת

מרת **פראדיל טויבא**

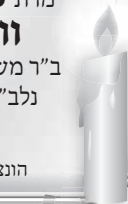
וועקסלער ע"ה

ב"ר משה הכהן ענגלאנדער ז"ל

נלב"ע כ"ד באלול תשס"ח

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **אליהו אלעזר** ז"ל ב"ר יוסף ברוך חיים ז"ל

נלב"ע כ"א באלול תשנ"ט **תנצב"ה**

הונצח ע"י חתניו שיחיו

הגזירה הרעה על היהודים מתוך שחמדו את ממונם וידעו שיבואו לחלות את פניהם בממון, וממילא נחשבת גביית כספים זו כמי שנועדה עבור תשלום ממון ולא עבור הצלת נפשות.

הרמ"א (שם, ע"פ הסמ"ע ס"ק ח') מסכם את הנושא וכותב, כי מאחר שפעמים הטילו את הגזירות כדי לקבל ממון מן היהודים ופעמים משום שבאמת רצו להצר להם ולסכנם, על כן, על הדיינים לדון בכל מקרה לפי ראות עיניהם, וכפי שכתב בעל התרומת הדשן (ח"א סי' שמ"ה): "הדברים האלו אינם נידונים על בוריי בדין תורה לפי אשר נמצא בספרים לבד, אלא גם צריכים להיות נידונים לפי ראות עיני הדיין, האיך הוא ענין התגר והחירום ולפי אשר הוא מצוי מן השלטונים".

מעניין לציין את דברי הרשב"א, מהם ניתן ללמוד מעט על המאורעות הקשים שעברו על עמנו בגולה. כאשר הרשב"א דן (שו"ת ח"א סי' אלף צ"א) לגבי אופן גביית ממון לצורך שמירה על היהודים בערב אידם של הנכרים, הוא כותב, שבמקרה זה יגבו את מחצית הממון לפי נפשות ואת מחציתו לפי ממון, משום שהגויים שהשתוללו סיכנו הן את נפשות היהודים והן את ממונם.

אופן חלוקת הנטל הכספי עבור בניית בית כנסת: לגבי גביית כספים לצורכי קדושה כתב רבי מאיר ב"ר יצחק קצנלנבוגן [קרובו של הרמ"א נולד בה' רמ"ב, נפטר בה' שכ"ה. שימש רב וראש ישיבה בפאדובה שבאיטליה], שמנהג כל הקהילות לחלק את הגביה, מחצית לפי נפשות ומחצית לפי ממון. עם זאת, כאשר הוא נשאל אם מנהג זה תקף גם לגבי איסוף ממון לבניית בית כנסת, ניכר בדבריו כי הוא מתאמץ לפטור את העניים מתשלום לפי נפשות והוא מבקש "לחפש בזכות העניים" תוך העלאת הסברה, **שהעניים יכולים להתפלל גם בצריף רעוע**, שהרי אין ממון בידם. לפיכך, בית הכנסת נבנה מחמת העשירים המחוייבים לבנות בית כנסת מפואר לרומם את הקב"ה ולהדרו, כפי שנאמר (משלי ג/ט) "כבד את ה' מהונך" ועל כן את מרבית העול יש להטיל על העשירים (שו"ת מהר"ם פדובה סי' מ"ב).

בנוסף לכך הוא טוען, כי בניית בית הכנסת תארך שנים מספר, ואין כל וודאות כי העניים המשלמים היום ממון עבור בנייתו, ידורו בעיר גם בעת השלמת בניינו. לעומת זאת, העשירים כבולים למקום מגוריהם מחמת עסקיהם הענפים.

דף קטז/א הרי שהיה בורח מבית האסורין

תשלום שכרו של שתדלן

בסוגייתנו מבואר, כי אדם המתחייב ממון לחבירו תמורת עשיית מלאכה מסויימת, אינו חייב לעמוד בדיבורו בכל מקרה, וכגון: אסיר שנמלט מבית האסורים, וביקש מבעל ספינה להעביר אותו לחוף מבטחים, והלה הסכים לעשות כן תמורת מחיר מפולפל, רשאי האסיר לטעון "משטה הייתי בך", ואין עליו לשלם לבעל הספינה אלא את המחיר המקובל בלבד. מדוע הוא פטור? באלו מקרים נוספים רשאי אדם לומר "משטה הייתי בך"? לא נוכל להרחיב יתר על המידה בנושא מסועף זה שנידון בהרחבה בספרי הפוסקים, אך עיקרי הדברים בשורות שלפנינו.

סב שהבטיח ממון לבנו תמורת לימוד עם הנכד: המקרה המעניין שמוזכר בראשונים, ואשר לגביו אין הדעות חלוקות, הוא לגבי סב שהתחייב לתת לבנו סכום עתק אם הוא ילמד תורה עם בנו - נכדו. במקרה זה, כתבו הראשונים, שהסב פטור מתשלום השכר המפולפל, למרות שכל אדם שמתחייב ממון תמורת מלאכה חייב לעמוד בדיבורו, משום שהרי האב מצווה מן התורה ללמוד עם בנו, וממילא רשאי הסב לטעון כלפי בנו "למדת תורה עם בנך מפני שאתה מחוייב לעשות כן, ולא משום שהבטחתי לך ממון, ולפיכך אין כל סיבה שאשלם לך".

עתה, מבארים המרדכי (אות קע"ד) והריטב"א (בנימוקי יוסף יבמות קו), כי גם האסיר הנמלט פטור מתשלום, שהרי בעל הספינה מחוייב לסייע לו להנצל מרודפיו, ולפיכך, נשמת הבסיס לתביעתו לקבל את סכום העתק שהובטח לו.

ההבדל בין מצווה פרטית למצווה כללית: אלא, שמדברי הרמב"ן (ספר תורת האדם דף מ"ה) והרא"ש (שו"ת כלל ס"ד סי' ד') עולה, כי יש חילוק מהותי בין האב לבין בעל הספינה. שכן, מצווה האב ללמד את בנו תורה מוטלת עליו בלבד, ולפיכך רשאי הסב לטעון, כי האב פעל מכוח מחוייבותו האישית ולא עקב הכסף שהובטח לו. לעומת זאת המצווה להציל את האסיר הנמלט מוטלת על כל ישראל, ובכללם על בעל הספינה, אך אין היא מוטלת עליו באופן אישי, ואין היא כרוכה סביב צווארו של בעל הספינה עד שניתן לטעון כלפיו, שהוא הוביל את האסיר משום המצווה בלבד ולא משום הממון שהובטח לו. על כן, הם מבארים, שהאסיר הנמלט פטור מתשלום הסכום המובטח, משום שהתחייבותו ניתנה ברגעי לחץ ודוחק ולהתחייבות בתנאים אלו אין תוקף ומשמעות.

חולה שהתחייב לשלם מחיר מפולפל תמורת ביצוע ניתוח דחוף: כאשר נבוא לדון, אם חולה שהתחייב סכום גבוה ביותר לרופא תמורת טיפול רפואי דחוף חייב לשלם לו כמובטח, נמצא, לכאורה, כי לכל הדעות הוא פטור מהתשלום הגבוה שעליו התחייב, שהרי מצווה על רופא לסייע

עלול להתיישב בדעתו ולחשוש, כי עתה מאוחר מידי. הוא באמת רוצה להחליט כי מהיום ואילך הוא ישתתף בשיעור תורה, יקבע עיתים לתורה, כרצון אבינו שבשמים; אך עד הימים הנוראים לא נותרו ימים רבים - מה הם חמשה, ששה, ארבעה ימים של קביעות עיתים לתורה - מאוחר מידי, לא! לא!!!

הגאון רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, שימש כמנהל רוחני של ישיבת פונובז', ונדע בהבנתו המופלאה לנפש האדם, על נימה ודקויותיה.

פעם, בישוב עם תלמידיו, נשא בפניהם דברי חיזוק, ובתוך הדברים הוא סיפר להם את המעשה הבא, מימי ילדותו בעיירה.

נהרות רבים פיצו בליטא, ערש ילדותו של הרב דסלר זצ"ל. המים הזכים חלפו בין עיירות זעירות, שכוחות ונידחות, וחצו ערים בנויות לתפארת, אזורי תעשייה ובתי חרושת. גשרים מסוגים שונים עיטרו את פני הנהרות במרחבי המדינה, מהם קבועים וחזקים, ומהם רעועים כפני המים. במקומות שבהם השלטונות מצאו לנכון להשקיע ממון, השתקפו על פני המים גשרי ברזל, פלדה ונחושת אשר נשאו עליהם בבטחה את העוברים על גבם. גשרים אחרים היו בנויים מקורות עץ רחבות, אשר קובעו במקומן שנים רבות לפני כן, ועמדו בפגעי הזמן השונים. היו גם הגשרים של העניים, אשר התגוררו במחוזות נידחים, והשלטונות לא מצאו לנכון לספק להם גשר ראוי למעבר בין גדות הנהר. מה שהם כבר מתכוונים לעשות בצד השני של הנהר, התבטא פעם בלגלוג מושל המחוז, הם יכולים לעשות גם בצד הזה... בשביל מה הם צריכים בכלל לעבור את הנהר?

משכך, העניים בנו גשרים בכוחות עצמם. גשרים אמרנו? לא ממש, אמצעי תעבורה יהיה מינוח אמיתי ונכון יותר כדי לתאר את שורת חביות העץ אשר השקו המימה בזו אחר זו, ונקשרו בחזקת אחת אל השנייה, ככל שהיתה ידם של בעלי המלאכה המקומיים מגעת. מעל החביות נמתח חבל עבה בין שתי גדות הנהר, ובעוד הרגליים היו מבוססות על פתחי החביות המוגפות, היו הידיים אוחזות בחזקה בסביב החבל, על כל צרה שלא תבוא. המהלך על אותם גשרים, היה למעשה רוחץ במי הנהר הזכים עד ברכיו, ובתקופת גאות היה עליו לייבש גם את עניבתו, אם היתה לו כזו.

כיום מן הימים ירד יהודי אל הנהר כדי לעבור על הגשר אל עבר גדתו השנייה של הנהר. המים היו שקטים, צייתניים ודוממים, זכים כבדולח ומאירים פנים. חביות העץ נדו קמעא בתנועות חדגוניות ונקשו זו בזו כמזמינים את העומד על המזח לרקוד עליהן בניחותא לעברו השני של הנהר.

שבץ רצון מן הדרך הקלה שלפניו, הטיב מידעו את סליו על ראשו, לפת את החבל המחוספס והחל לצעוד על פני המים. הוא צמצם את עיניו כדי לחדד את ראייתו ולהרחיק ראות את להקות הברזים אשר קרקרו מעבר לנהר, והיו למעשה מטרת נדידתו הנה, אל הגדה השנייה, כאשר לפתע החל חש כי שתי רגליו מתרחקות זו מזו. עוד בטרם היה סיפק ברגליו להבחין מה מתרחש, הוא החליק על פני מכסה חבית שמנוני, וכוחו השערה היה בינו לבין טבילה מהודרת בנהר. בהבזק של רגע הוא נשא תפילה חרישית בליבו, ובפיו הבטיח: רבנו של עולם, ח"י מטבעות לצדקה אתן, אנא, הצילני נא. הוא לא ידע לשחות. מיד נרגע זרם הנהר. הוא אחז בחבל בחזקה, ייצב את מיקומו על פני החביות ונח על עמדו, כדי להרגע מן החווייה הסוערת.

בעודו מסדיר את נשימתו הרהר בינו לבין עצמו, כי עליו לברר בנפשו ח"י מטבעות אלו לצדקה שהבטיח מה טיבם, הגדולים המה או קטנים. בעוד רגליו טובלות במים הקרירים ושחפים מרחפים

לחולה ובנוסף לכך, התחייבות החולה ניתנה בשעת צרה, ואין דינו שונה מזה של האסיר הנמלט, כלעיל. ואכן, כך פסקו המרדכי והריטב"א (שם).

ערך החכמה לא יסולא בפז: אך הרמב"ן מחדש כי אין להשוות בין המקרים, מאחר שמקצוע הרפואה מיוחד הוא בכך, שהרופא משתמש בניסיונו ובחכמה שצבר במשך השנים ו"חכמתו מכר לו" הרופא לחולה, ולחכמה אין מחיר. ועל כן, על החולה לשלם לרופא את הסכום המובטח, וכך גם נפסק להלכה (טור יו"ד סי' של"ו ועיין בבית יוסף שם).

תשלום שכרו של שתדלן: כך גם כתבו הפוסקים לגבי שתדלן, אשר נשלח לפעול אצל אנשי השלטון לטובת אנשי העיר, או שנשלח לפעולת שתדלנות עבור אדם פרטי, שאין גבול לקצבת שכרו, ויש לתת לו כל ממון שעליו סיכמו טרם שליחותו (שו"ת שבות יעקב ח"ב סי' קנ"ז שו"ת חתם סופר חו"מ ל"א ובפתחי תשובה חו"מ רס"ד ס"ק ח').

דף קיח/א הגונב טלה מן העדר

רשות הדואר בשימוש הגנבים!

בסוגייתנו מבואר שגזלן המבקש להחזיר את הגזילה לבעליה, אינו נפטר מאחריותו על החפץ עד שיוודע לבעלים שהגזילה הוחזרה לידיהם, וכך הם יהיו מודעים לצורך לשמור עליה, שהרי אם לא ידעו שהגזילה הוחזרה, לא ישמרו עליה. לפיכך, הגונב טלה מן העדר חייב להודיע לבעליו על החזרתו. זאת, למרות שהבעלים שומר על כל העדר ובכלל זה על השה שהוחזר לו ללא ידיעתו, אך יש לחשוש שמא השתנו דרכי התנהגותו של השה הגזול אחר ששהה זמן מה במקום אחר ואף השמירה עליו שונה מאשר על יתר הצאן, ועל כן יש ליידיע את בעל העדר על החזרתו.

אמנם, אין הגנב חייב להודיע לבעלים כי הוא זה אשר גנב את החפץ. כך גם הורה הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (שו"ת אגרות משה חו"מ ח"א סי' פ"ח) לבן טובים שנכשל וגזל ממון מאנשים רבים, ועתה, כאשר ביקש לשוב בתשובה ולהחזיר את גזילותיו, כיסתו בושא וכלימה. הגאון הורה לו, כי בדיעבד הוא רשאי להשיב לנגזלים את כספם בתוך מעטפות חתומות מבלי לציין עליהם את שם השולח, אך עליו לוודא כי המשלוחים אכן הגיעו ליעדיהם.

בקשת סליחה מן הנגנב: בעל האגרות משה הוסיף וכתב, כי אם בעלי החפצים הגנובים הרגישו בחסרונם, עליו גם לבקש את סליחתם על הצער ועל עוגמת הנפש שנגרמה להם. אולם, גם בבקשת הסליחה אין הוא צריך לציין את שמו, ודי אם יכתוב בעילום שם, כי הוא מבקש מהם שיסלחו בלב שלם לגנב הנסתר.

קניית עליה לתורה כדי להשיב גניבה: בדבריו, הוא מוסיף ומדגיש, כי הגונב מקופת הצדקה רשאי להשיב את הגניבה במסווה של תרומה, אך עליו לעשות זאת באופן שלא יכבדוהו עקב תרומתו הנכבדה, וללא ספק, שאין הגנב רשאי לקנות עליה לתורה בממון כדי להסוות את השבת הגניבה, שהרי הוא התחייב זאת בעבור העליה לתורה, ושוב לא ייחשב לו התשלום עבור קניית העליה לתורה כהשבת הממון הגנוב.

גנב שחשש שייחסו לו גניבות נוספות: גם הגאון רבי יעקב בלוי זצ"ל (פתחי חושן דיני השבת גזלה פרק ד' סי"ו ס"ק כ"ב) נדרש להתמודד עם שאלתו של גנב שביקש לשוב בתשובה, אך הגנב חשש שמא לאחר שיוודע כי הוא גנב את החפצים, יטפלו עליו גניבות נוספות שאירעו באיזור, שאין לו יד ורגל בהן. בעל הפתחי חושן מצדד בתשובתו, כי **רשאי הוא לשנות מן האמת** ולהשיב את החפצים לבעליהם באמתלאות שונות ומשונות, תוך הסוואת העובדה שהוא הגנב.

דף ב/ב שנים אוחזין בטלית

שנים אוחזין בטלית

במשנתנו מבואר, כי שני אנשים האוחזים בשולי טלית, וכל אחד מהם טוען כי הוא מצא אותה ושלו היא, יחלקו אותה ביניהם, בשבועה. הכרעת "יחלוקו" אינה נפסקת בכל מקרה בו שני אנשים טוענים לבעלותם על חפץ מסויים, ולמעשה בגמרא ובפוסקים יש ששה מקרים שונים של תביעות ממנויות.

א. כאשר אדם טוען לבעלות על חפץ שמוחזק בידי חברו, אין נזקקים לטענת התובע, משום ש"המוציא מחבירו עליו הראיה". וכל עוד אין התובע ממציא הוכחה ברורה לצדקת טענתו, נותר החפץ בידי המוחזק בו (ב"ק מו/ב).

ב. כאשר שני אנשים ניצים על חפץ שהופקד על ידי אחד מהם בידי שלישי, ואין בידי אחד הצדדים טענה או הוכחה לצדקת דבריו, משאירים את החפץ בידי השלישי, עד שיבוא אליהו (מובא בסוגייתנו).

סביבותיו בעצליים החליט כי לא התכוון אל אלא לח"י מטבעות קטנים, בוודאי, מה הם ח"י מטבעות, כלום גדולים? הלמאי?

בראש קל מן המשאוי שנשטט המימה בזרם המים, הוא שב לצעוד על פני החביות, נושא את עיניו אל החבית הבאה. לפתע אשד מים אדירים התקדם בנהר במהירות, הניף באחת אל על את מיודענו, על חביותיו וחבלו, אפף את כולו במים והרטיבו עד לשד עצמותיו. והוא, בעודו מיטלטל בין מים למים זעק בגרון ניהר, ריבונו של עולם, התכוונתי לח"י מטבעות גדולים, גדולים, כמובן גדולים. וישב הנהר לרגעו. בנשימה טרופה הוא נאחז בחבל, והחליט כי לעולם לא ישוב לחצות את הנהר על חביות.

עד שהגיע אל גדת הנהר, כבר חזרו המטבעות לגדלם הטבעי - קטנים.

הא למדת כי עצמתה של החלטה תלויה ביציבותה לא פחות מאשר בתכנה.

כאשר יהודי קובע עיתים לתורה מתוך החלטה נחושה, כי היא אשר יהא, הוא ילמד תורה כל יום, יקבע עיתים לתורה, הרי שמלבד המעשה הנפלא אשר הוא עומד לעשות, ללמוד תורה, הוא גם זכה לקבל החלטה שיש לה השפעה על פני שנים ארוכות. לאמור, ההחלטה הנחושה תהווה שורש לימודו לאורך השנים הבאות עליו לטובה בעזרת ה'.

משך הם פני הדברים, גם המקבל על עצמו יום אחד לפני יום כיפור, להתחיל להשתתף בשיעור תורה, מוסיף לעצמו זכות רבתי, גדולה ונשגבה, של לימוד תורה בקביעות לאורך שנים. **יהי** רצון מלפני אבינו שבשמים, שהמסירות הנפלאה שלומדי הדף היומי מפגינים בכל יום ויום, תגן על עמנו מכל צרה וצוקה, ונזכה לכתביה וחתומיה טובה. אמן.

יהודי יקר. עוד לא מאוחר. טלפן עכשיו! למוקד מאורות הדף היומי כדי לברר על שיעור דף היומי באיזור מגוריק: 03-5775333

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

צעילוי נשמת

הר"ר **אריה לייב פניגשטיין** ז"ל
ב"ר שאול יצחק ז"ל נלב"ע כ"ה באלול תש"ך
וזוגתו מרת **שושנה דבורה** ע"ה
ב"ר אלטר סטרלצר ז"ל נלב"ע ה' בתשרי תרצ"ו
תנצב"ה
הונצחו ע"י ידידינו
הר"ר **שאול יצחק פניגשטיין** ומשפחתו שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **חביבה רפפורט** ע"ה
ב"ר יצחק ז"ל נלב"ע כ"ג באלול תשס"א
תנצב"ה
הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **רפאל רפאלי** ז"ל
ב"ר ניסן יהודה לייב ז"ל נלב"ע כ"ב באלול תשכ"ב
תנצב"ה
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

ג. כאשר החפץ אינו מונח בידיהם ולא בידי אחר, פוסקים "כל דאלימ-גבר". כלומר, מי מהם שידו תגבר על חברו ויצליח לאחוז בנכס, ידו על העליונה (לדעת תוס' ד"ה "ויחלוקו" ועי' תוס' ב"ב לד/ב ד"ה ההוא).

ד. כאשר לבית הדין ברור לחלוטין כי אחד הצדדים משקר, והחפץ אינו מוחזק בידי אחד הצדדים, וברור כי לעולם לא יוכל אחד מן מהתובעים להביא ראיות נוספות לצדקת טענתו, מכריעים הדיינים כנטיית לבם, ונותנים את החפץ לאחד מן הצדדים שנראה להם כאדם ישר והגון הדובר אמת (כתובות צד/א, רמב"ם הל' זכיה פ"ה הל' ו').

ה. כאשר הויכוח בין הצדדים אינו מחמת טענותיהם, אלא המקרה עצמו מעורר ספק בלב כל אדם - "דררא דמונא", כגון: אדם שמכר פרה לחבירו, והפרה המליטה, אך אין הוכחה אם היא המליטה לפני המכירה, והוולד שייך למוכר, או שהמליטה לאחר המכירה והוולד שייך ללוקח, נחלקו חכמים וסומכוס (בסוגייטנו).

ו. כאשר שנים אוחזים בטלית, וכל אחד מהם טוען כי שלו היא, מבואר במשנתנו, שיחלקו את הממון בשבועה.

לא כל הכרעות "יחלוקו" שוות: בעלי התוספות בסוגייטנו מבארים, כי חלוקת הממון בין שני האוחזים בטלית אינה הכרעת פשרה בין הניצים, אלא המצב המשפטי שנגלה לעיני הדיינים אינו מאפשר הכרעה אחרת. שהרי, כלל הוא בדיני ממונות, שאדם שמוחזק בחפץ, שלו הוא. ממילא, כאשר שני אנשים מוחזקים יחדיו בחפץ, הדין נותן שהוא שייך לשניהם, ויחלוקו.

לעומת זאת, פעמים שהכרעת "יחלוקו" נפסקת כפשרה, כגון, כאשר בפני בית הדין הובא מקרה שנתון במחלוקת הפוסקים, יש מהם הסוברים כי הצדק עם ראובן ויש מהם הסוברים שהצדק עם שמעון, ואין בכח בית הדין להכריע לטובת אחד הצדדים, הוא קובע פשרה שהצדדים יחלקו ביניהם את החפץ, ואין זו הכרעה משפטית מובהקת המתבססת על נסיבות המקרה (רמ"א ח"מ ס"י קל"ט סעי' א').

אחת מן ההשלכות ההלכתיות הנובעות מההבדל בין פסיקת "יחלוקו" מכוח הכרעה ברורה, לבין פסיקתה מחמת פשרה, באה לידי ביטוי כאשר אחד מן הניצים יחטוף את החפץ מרעהו לפני פסיקת בית הדין. שכן, במקרה שבו פסיקת "יחלוקו" היא משום שההלכה קובעת שחפץ שהוחזק בידי שני אנשים שייך לשניהם, אין כל משמעות למעשה התפיסה, והרי הוא כגוזל חפץ מחבירו (לקמן ו/א). אולם, במקרה שבו פסיקת "יחלוקו" תינתן כפשרה, אין להוציא את החפץ מידי התופס ללא ראייה ברורה, שהרי אין כל הכרעה הלכתית למי שייך החפץ (ש"ך שם ס"ק ו').

חוויה רוחנית מרגשת

ספרון חודשי ללימוד יומי קצר בכל יום משנה אחת הלכה אחת וקטע מהגמרא

לחודש התנסות חינם!
חייג עכשיו: *3029
או שלח מייל לדוא"ל: veten@meorot.co.il

חדש!

מסכת בבא מציעא

מאורות המשנה - משניות מבוארות
כולל מסכת אהלות עם איורים

הדפסה מהודרת, אותיות מאירות
עיניים, צבע ייחודי להקלת הלימוד

מאורות ההלכה - הלכה לכל יום

להזמנות: 1-700-500-151

